

Attityder, alkohol och förändringar

Alkoholindex 2020 – en sammanfattning

Alkoholindex 2020 – en sammanfattning

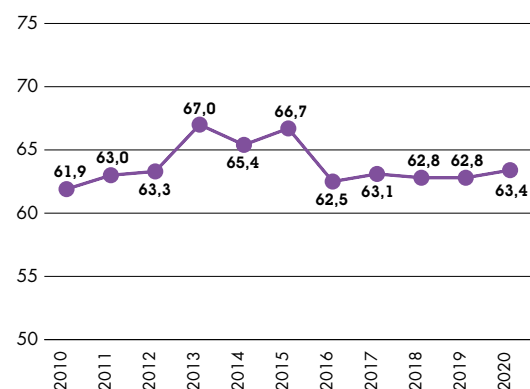
Attityder, alkohol och förändringar

IQs Alkoholindex är en årligt återkommande undersökning om attityden till alkohol i Sverige med betoning på berusningsdrickande i olika situationer. Sedan starten 2010 har elva mätningar genomförts.

FYRA FÖRÄNDRINGAR I FOKUS

När Alkoholindex genomfördes för första gången 2010 var indexvärdet 61,9. Ju högre indexvärde, desto mer återhållsam är attityden. Det värdet har sedan dess varierat över tid. Indexvärdet för Alkoholindex 2020 uppmättes till 63,4. Det är en svag ökning från föregående år, då indexvärdet var 62,8 och årets resultat är även det högsta uppmätta värdet sedan 2015. Men det är en bit ifrån det högsta noterade indexvärdet på 67,0 i mätningen för 2013. Attityder förändras långsamt och även om det övergripande resultatet har varit stabilt under de år som undersökningen har genomförts, så har det skett förändringar inom vissa områden.

Figur 1. IQs Alkoholindex 2010 – 2020

Män mer tillåtande än kvinnor

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN) mäter kontinuerligt svenskarnas alkoholkonsumtion. Enligt den senaste mätningen uppgick andelen riskkonsumenter till 30 procent av alla 17–84-åringar. Nästan dubbelt så många män som kvinnor räknas som riskkonsumenter (38 procent jämfört med 22 procent)¹. Alkoholindex visar också att män har en mer tillåtande attityd till alkohol och berusning. 2020 var indexvärdet för gruppen män 59,0. En ökning med 0,6 sedan 2019 och en ökning med 2,6 sedan 2010. Kvinnors återhållsamhet har ökat marginellt jämfört med tidigare mätningar. Från 67,2 2010 till 67,8 i den senaste mätningen. Män har alltså blivit mer återhållsamma över tid men är fortsatt betydligt mer tillåtande än kvinnor.

25–34-åringar mest tillåtande

Den åldersgrupp med den mest tillåtande attityden är 25–34-åringarna. I den här gruppen är indexvärdet i den senaste mätningen 51,0. Det är samtidigt den åldersgrupp som över tid har påvisat den största förändringen till en mer återhållsam attityd, indexvärdet har ökat med 4,8 sedan starten 2010. Enligt CANs mätningar återfinns den största andelen riskkonsumenter sett till ålder i gruppen 17–29 år. 46 procent räknas som riskkonsumenter i denna åldersgrupp².

Den mest restriktiva synen på alkohol och berusning återfinns i den äldsta åldersgruppen, de över 75 år. Indexvärdet 81,6 är det högsta bland de olika åldersgrupperna, men det är också i denna grupp som det största skiftet mot en mer tillåtande attityd har skett. Mellan åren 2010–2020 har indexvärdet gått ned med 4,3 enheter.

IQs Alkoholindex

IQs Alkoholindex är ett samlat mått på svenskarnas attityd till alkohol, med betoning på berusningsdrickande. Indexet skapas från svaren på sju frågor om vad människor tycker är rätt eller fel när det gäller alkohol i olika situationer. Samma frågor ställs sedan 2010 en gång per år till personer som är 16 år och äldre. Undersökningen genomförs av Novus på uppdrag av IQ. 2020-års resultat är baserat på 4 189 intervjuer under perioden 15–31 maj. Ju högre indexvärde, desto mer återhållsam är attityden. Om alla svarade "helt fel" på alla frågor skulle indexvärdet bli 100. Och om alla svarade "helt rätt" skulle det bli 0.

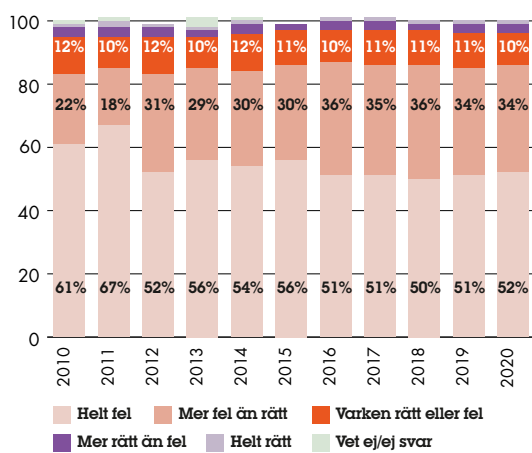
¹ <https://www.can.se/publikationer/sjalvrapporterade-alkoholvanor-i-sverige-2004-2019/>

² Ibid

Varannan svensk tycker det är helt fel att bli berusad när barn är med

En av frågorna som utgör Alkoholindex handlar om inställningen till att bli berusad när barn är med. 52 procent av respondenterna tycker att det är helt fel att bli berusad i en sådan situation, vilket är i nivå med resultatet för de senaste åren. Men det är en skillnad på nio procentenheter sedan 2010, då tyckte 61 procent att det var helt fel. I årets mätning svarar även 34 procent att det är mer fel än rätt. Kvinnor har en mer restriktiv syn på berusning i närvaron av barn än män, 92 procent av kvinnorna tycker att det är helt fel eller mer fel än rätt.

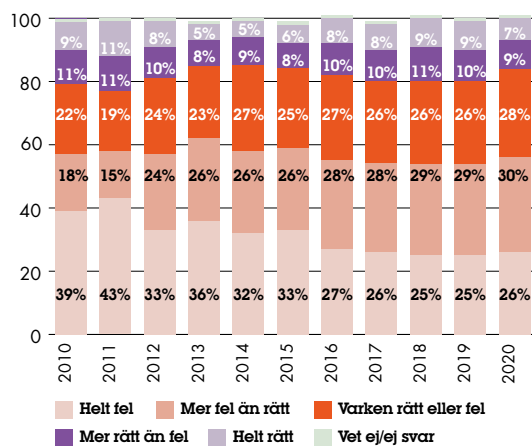
Figur 2. Fråga: Att bli berusad när barn är med?

Mer accepterat att må dåligt dagen efter

I en annan av Alkoholindex sju frågor får respondenterna svara på hur de ställer sig till att någon gång dricka så mycket att man mår dåligt dagen efter. 26 procent svarar att det är helt fel. Jämfört med 2010, då var det 39 procent som tyckte att det var helt fel. Det har skett ett skifte i hur allvarligt svenskarna ser på att dricka alkohol och må dåligt dagen efter.

Figur 3. Fråga: Att någon gång dricka så mycket att man mår dåligt dagen efter?

Samtidigt har andelen som tycker att det är rätt minskat med fyra procentenheter, från 20 procent 2010 till 16 procent 2020. De unga sticker ut i årets undersökning, bland respondenterna som är 24 år eller yngre anser 38 procent att det är rätt att någon gång dricka så mycket att man mår dåligt dagen efter. Bland de unga männen under 29 år är andelen ytterligare något högre, 42 procent.

VARDAGSINDEX

I samband med undersökningen Alkoholindex ställs även ett antal frågor om att dricka på vardagar. Svaren bildar Vardagsindex, som likt Alkoholindex består av en skala mellan 0 och 100. Indexvärdet för 2020 är 56,0, en ökning med 0,9 sedan 2019 och en minskning med 2,6 sedan 2015 när Vardagsindex togs fram för första gången.

En av frågorna handlar om ifall det är rätt eller fel att dricka ett eller två glas vin/öl för att koppla av en vardagskväll.

Drygt var fjärde svarande, 27 procent, tycker att det är rätt. Män under 29 år har en mer tillåtande attityd än genomsnittet, 40 procent tycker att det är rätt.

NORMFRÅGOR

Sedan mätningarna startade 2010 har det förutom frågorna inom ramen för Alkoholindex och Vardagsindex ställts frågor om normer och vad som är rätt och fel i olika typer av situationer.

Alkohol och bilkörning

Om det är rätt eller fel att någon gång köra bil när man druckit ett glas vin eller en öl är en av dessa frågor. Tre av fyra svenskar, 75 procent, anser att det är helt fel. 2010 var motsvarande siffra 88 procent, andelen som tycker att det är helt fel har minskat med 13 procentenheter. Däremot har andelen som anser att det är rätt inte ökat över tid, den ligger stadigt runt fyra procent.

Bjuda minderåriga på alkohol

Toleransen för att bjuda ungdomar under 18 år i den egna familjen på alkohol har också ökat. 2010 ansåg 56 procent att det var helt fel och 2020 tycker 39 procent samma sak. I årets undersökning är det 30 procent som tycker att det är mer fel än rätt jämfört med 18 procent 2010. Generellt sätt har kvinnor och personer över 45 år en mer restriktiv hållning i frågan om att bjuda ungdomar i familjen på alkohol.

IQ finns för att de som dricker alkohol ska kunna göra det på ett smartare sätt med omsorg om hälsan så att ingen tar skada. IQ är ett fristående dotterbolag till Systembolaget. Läs mer på iq.se.

Box 6341, 102 35 Stockholm. Tel: 08-410 249 50. E-post: info@iq.se
www.iq.se